

Margarita Arufe Blanco
Laura Malvar Méndez
Isabel Seco Vicente

Seminario Permanente: "Atención á diversidade"
Dices-Rois
CEFORE-Santiago de Compostela

A ATENCIÓN Á DIVERSIDADE NA NOSA ZONA

Contextualización:

O cuestionario que presentamos foi deseñado coa finalidade de achegarnos á realidade sobre a atención á diversidade, nos centros de primaria e secundaria obrigatoria, con este motivo centrámonos nun entorno moi concreto, a comarca Baixo Ulla – Sar.

Levamos dende o ano 1995 traballando no ámbito da atención á diversidade (elaborando adaptacións curriculares, reforzos educativos, participando en grupos de traballo..) e pensamos que sería interesante establecer vías de comunicación entre os centros da zona e ó mesmo tempo ver cal é a realidade educativa do noso entorno, incluso como meta final estaría a posibilidade de intercambiar experiencias, estilos de ensinanza – aprendizaxe, métodos de traballo..etc, que facilitarán e enriquecerán a nosa labor docente.

O novo modelo educativo está baseado en recoñecer a heteroxeneidade, as características individuais, os distintos ritmos de aprendizaxe, a integración do alumnado con N.E.E... fronte .o modelo que recoñece a homoxeneidade, os agrupamentos e programacións ríxidas... etc, este cambio de actitudes require un novo perfil docente , polo tanto interésanos afondar no tema e ver que factores posibilitan e obstaculizan a súa posta en práctica e interésanos velo dende a perspectiva de quen o están levando a cabo: o profesorado

DESEÑO DA HIPÓTESES: Para levar a cabo unha atención á diversidade eficaz é necesario un cambio que se concreta nos seguintes puntos:

- **Conceptual :** Constatar que existe unha nova concepción da escola
 - **Realidade educativa:** Comprobar que este modelo educativo levase a práctica tal e como se desenvolve na teoría
 - **Coordinación e colaboración:** Constatar que os niveis de coordinación e colaboración non obstaculicen a interacción entre os distintos docentes, departamentos e equipos.
 - **Nivel organizativo do centro:** Comprobar que a atención á diversidade é unha concepción global do centro e non unha decisión individual de cada profesional
 - **Apoios educativos:** Ver como se tratan de rentabilizar os apoios
 - **Familia e outras estruturas:** Constatar o nivel de implicación das familias e de outras estruturas alleas á comunidade educativa
- Innovación e cambio :** Comprobar que somos conscientes de que se esixe un novo perfil docente e unha preparación ,para dar resposta ós problemas que se orixinen

Os ítems e resultados obtidos son os seguintes:

Conceptual:

1.-A escola debe ter en conta as diferencias de capacidades, motivacións e intereses do alumnado

- 1: Totalmente en desacordo: 0%
- 2: En desacordo:0%
- 3: Indiferente :2%
- 4: De acordo:30%
- 5: Totalmente de acordo:**68%**

2.-Coas Adaptacións Curriculares Individuais perséguese combater-lo fracaso escolar.

- 1: Totalmente en desacordo: 4%
- 2: En desacordo:8%
- 3: Indiferente :15%
- 4: De acordo:28%
- 5: Totalmente de acordo:**45%**

3.-Coñezo as medidas contempladas na LOGXE para atender á diversidade do alumnado

- 1: Totalmente en desacordo: 4%
- 2: En desacordo:9%
- 3: Indiferente :8%
- 4: De acordo:**53%**
- 5: Totalmente de acordo:26%

4.-Atender á diversidade é atender ó alumnado con dificultades de aprendizaxe

- 1: Totalmente en desacordo:20%
- 2: En desacordo:18%
- 3: Indiferente :8%
- 4: De acordo:**38%**
- 5: Totalmente de acordo:14%
- N.C.: 2%

5.-Unha ACI débese realizar cando o alumnado acadar os obxectivos mínimos pero necesita moita atención por parte do profesor

- 1: Totalmente en desacordo:33%
- 2: En desacordo:**43%**
- 3: Indiferente :5%
- 4: De acordo:13%
- 5: Totalmente de acordo:3%
- N.C.: 3%

6.- Os alumnos que superan os obxectivos de ciclo deben contar cunha ACI no seu expediente

- 1: Totalmente en desacordo:26%
- 2: En desacordo:**28%**
- 3: Indiferente :11%
- 4: De acordo:21%
- 5: Totalmente de acordo:11%
- N.C.: 3%

7.- As características individuais de cada alumno e alumna son os principios básicos da programación das tarefas diarias..

1: Totalmente en desacordo:2%

2: En desacordo:16%

3: Indiferente :10%

4: De acordo:44%

5: Totalmente de acordo:26%

N.C.: 2%

8.- Na Adaptación Curricular débense variar os elementos prescriptivos do currículo (obxectivos, contidos e avaliación)..

1: Totalmente en desacordo:12%

2: En desacordo:4%

3: Indiferente :3%

4: De acordo:45%

5: Totalmente de acordo:34%

N.C.: 2%

9.-Non hai diferenza entre Reforzo educativo e Adaptación Curricular.

1: Totalmente en desacordo:59%

2: En desacordo:36%

3: Indiferente :0%

4: De acordo:3%

5: Totalmente de acordo:0%

N.C.: 2%

10.-No Reforzo Educativo pódense cambiar tódolos elementos do currículum.

1: Totalmente en desacordo: 45%

2: En desacordo:32%

3: Indiferente :9%

4: De acordo:6%

5: Totalmente de acordo:6%

N.C.: 2%

11.- Para levar a cabo unha atención á diversidade satisfactoria compre realiza-las ACIs necesarias

1:Totalmente en desacordo:5%

2: En desacordo:5%

3: Indiferente :9%

4: De acordo:54%

5: Totalmente de acordo:25%

N.C.: 2%

12.-Cando un alumno non acada os obxectivos mínimos débesele realizar unha A.C.I.

1: Totalmente en desacordo:8%

2: En desacordo:38%

3: Indiferente :16%

4: De acordo:23%
5: Totalmente de acordo:13%
N.C.: 2%

Realidade educativa:

13.- A atención á diversidade non resulta difícil para o profesorado.

1: Totalmente en desacordo:34%
2: En desacordo:**45%**
3: Indiferente :5%
4: De acordo:11%
5: Totalmente de acordo:5%
N.C.:0%

14.-Os profesores e profesoras están preparados en xeral para realizar unha ACI.

1: Totalmente en desacordo:23%
2: En desacordo:**62%**
3: Indiferente :7%
4: De acordo:2%
5: Totalmente de acordo:5%
N.C.:0%

15.- Cando unha medida de atención á diversidade non funciona búscase outra.

1: Totalmente en desacordo:2%
2: En desacordo:15%
3: Indiferente :5%
4: De acordo:**58%**
5: Totalmente de acordo:18%
N.C.:2%

16.-En Xeral hai poucos profesores que fagan ACIs.

1: Totalmente en desacordo:2%
2: En desacordo:5%
3: Indiferente :13%
4: De acordo:**64%**
5: Totalmente de acordo:16%
N.C.:0%

17.-A heteroxeneidade nas aulas é un problema.

1: Totalmente en desacordo:9%
2: En desacordo:**28%**
3: Indiferente :15%
4: De acordo:**28%**
5: Totalmente de acordo:9%
N.C.:11%

18.-Coas medidas de atención á diversidade perséguese combater-lo fracaso escolar.

1: Totalmente en desacordo:3%
2: En desacordo:10%

3: Indiferente :6%
4: De acordo:**63%**
5: Totalmente de acordo:18%
N.C.: 0%

19.- É axeitado que cada alumna e alumno progrese dentro das súas posibilidades

1: Totalmente en desacordo:0%
2: En desacordo;2%
3: Indiferente :3%
4: De acordo:39%
5: Totalmente de acordo:56%

20.- Debemos realiza-las ACIs por imperativo legal

1: Totalmente en desacordo 21%
2: En desacordo:**41%**
3: Indiferente:18
4: De acordo:11 %
5: Totalmente de acordo:2%
N.C.: 7%

21- O máis importante é que tódolos alumnos e alumnas acaden o mesmo nivel.

1: Totalmente en desacordo:36
2: En desacordo:**47%**
3: Indiferente:9%
4: De acordo:2%
5: Totalmente de acordo:3%
N.C.: 3%

22.- Non estou cómodo cando non podo seguir co ritmo normal da clase

1: Totalmente en desacordo:9%
2: En desacordo:30%
3: Indiferente:5%
4: De acordo:**40%**
5:Totalmente de acordo:13%
N.C.: 3%

23.- As ACIs non soluciona nada.

1: Totalmente en desacordo:25%
2: En desacordo:**48%**
3: Indiferente:18%
4: De acordo:9%
5: Totalmente de acordo:0%
N.C.: 0%

24.- O claustro de profesores considera necesario e asume unha educación básica e común para tódalas alumnas e alumnos pero non ten unha resposta os diferentes problemas que suscita este modelo educativo.

1: Totalmente en desacordo:3%
2: En desacordo:19%
3: Indiferente:19%

4: De acordo:**47%**
5: Totalmente de acordo:**9%**
N.C.: 3%

25.-.As ACIs son útiles.

1: Totalmente en desacordo:**2%**
2: En desacordo:**2%**
3: Indiferente:**11%**
4: De acordo:**60%**
5: Totalmente de acordo:**22%**
N.C.: 3%

Coordinación e colaboración :

26.- Os titores / profesores de área coordinamos co profesor de apoio as tarefas a realizar .

1: Totalmente en desacordo:**0%**
2: En desacordo:**19%**
3: Indiferente:**20%**
4: De acordo:**41%**
5: Totalmente de acordo:**13%**
N.C.: 7%

27.-Os membros do departamento de orientación realizan as súas funcións e diferentes actuacións en coordinación co equipo de titores e titoras en relación cos departamentos didácticos

1 Totalmente en desacordo:**3%**
2 :En desacordo:**13%**
3: Indiferente:**25%**
4: De acordo:**45%**
5: Totalmente de acordo:**11%**
N.C.: 3%

28.- Na elaboración, seguimento e avaliación das ACIs implícanse tódolos profesores e profesoras que dan clase ós alumnos e alumnas, coordinados polo titor/a e asesorados polo departamento de orientación.

1: Totalmente en desacordo:**3%**
2: En desacordo:**24%**
3: Indiferente:**13%**
4: De acordo:**33%**
5: Totalmente de acordo:**18%**
N.C.: 9%

29.- O claustro de profesores discute as diferentes medidas pedagóxicas e organizativas tendentes a afronta-lo principio de atención á diversidade

1: Totalmente en desacordo:**2%**
2 :En desacordo:**26%**
3: Indiferente:**14%**

4: De acordo:**40%**
5: Totalmente de acordo:11%
N.C.: 7%

30.- Os diferentes equipos docentes adoptarán unha serie de estratexias didácticas e unha liñas de actuación para atender á diversidade de alumnos existentes na aula

1: Totalmente en desacordo:2%
2:En desacordo:11 %
3: Indiferente:18%
4: De acordo:**49%**
5: Totalmente de acordo:11%
N.C.: 9%

31.-Na planificación seguimento e avaliación das medidas de atención á diversidade implícanse tódolos docentes

1: Totalmente en desacordo:3%
2: En desacordo:17 %
3: Indiferente:23%
4: De acordo:**39%**
5: Totalmente de acordo:11%
N.C.: 7%

Nivel organizativo do centro:

32.- A atención á diversidade debe ser un deseño global do centro.

1: Totalmente en desacordo:0%
2: En desacordo:0%
3: Indiferente:2%
4: De acordo:44 %
5: Totalmente de acordo:**54%**
N.C.: 0%

33.-O profesorado non ten tempo parta realizar medidas de atención á diversidade.

1: Totalmente en desacordo:**27%**
2 :En desacordo:25 %
3: Indiferente:21%
4: De acordo:**27%**
5: Totalmente de acordo:0%
N.C.: 0%

34.- No meu centro existe unha acción conxunta e planificada para atender á diversidade.

1: Totalmente en desacordo:5%
2: En desacordo:21 %
3: Indiferente:27%
4: De acordo:**34%**
5: Totalmente de acordo:11%

N.C.: 2%

35.- É o titor/a profesor/a de área o que debe responsabilizarse da diversidade do alumnado.

1: Totalmente en desacordo:13%

2: En desacordo:**39%**

3: Indiferente:11%

4: De acordo:25%

5: Totalmente de acordo:9%

N.C.: 3%

36.- No meu centro en canto atención á diversidade, cada un fai o que pode.

1: Totalmente en desacordo:9%

2: En desacordo:26%

3: Indiferente:24%

4: De acordo:**32%**

5: Totalmente de acordo:9%

N.C.: 0%

37.- É o profesor de apoio o que atende ós alumnos e alumnas con Necesidades Educativas Especiais

1:Totalmente en desacordo:5%

2:En desacordo:26%

3: Indiferente:17%

4: De acordo:**43%**

5: Totalmente de acordo:6%

N.C.: 3%

38.- No meu centro non existe ningunha medida de atención á diversidade

1:Totalmente en desacordo:**47%**

2:En desacordo:39%

3: Indiferente:2%

4: De acordo:2%

5: Totalmente de acordo:3%

N.C.: 3%

39.- A atención á alumnado de Necesidades Educativas Especiais faise dentro da aula ordinaria

1:Totalmente en desacordo:48%

2:En desacordo:**40%**

3: Indiferente:2%

4: De acordo:3%

5: Totalmente de acordo:4%

N.C.: 0%

40.-Está recollido nalgún documento a planificación da atención á diversidade

1:Totalmente en desacordo:5%

2:En desacordo:7%

3: Indiferente:15%

4: De acordo:**50%**

5: Totalmente de acordo:16%

N.C.: 7%

41.- Os alumnos que precisan atención específica nalgunha materia saen da aula

1:Totalmente en desacordo:7%

2:En desacordo:11%

3: Indiferente:13%

4: De acordo:**47%**

5: Totalmente de acordo:15%

N.C.: 7%

42- No tocante á atención á diversidade o que está recollido nos documentos non se leva á práctica 41.- os alumnos que precisan atención específica nalgunha materia saen da aula

1:Totalmente en desacordo:15%

2:En desacordo:**34%**

3: Indiferente:26%

4: De acordo:15%

5: Totalmente de acordo:3%

N.C.: 7%

43.-Os criterios de avaliación e os criterios de promoción perseguen e teñen como obxectivo a creación de grupos homoxéneos a nivel académico

1:Totalmente en desacordo:24%

2:En desacordo:**30%**

3: Indiferente:20%

4: De acordo:17%

5: Totalmente de acordo:2%

N.C.: 7%

44.- No centro realízanse diferentes tipos de agrupamentos flexibles entre aulas do mesmo nivel

1:Totalmente en desacordo:**29%**

2:En desacordo:23%

3: Indiferente:17%

4: De acordo:20%

5: Totalmente de acordo:11%

N.C.: 0%

Apoios educativos:

45.-O profesor de apoio dentro da aula ordinaria dedica máis atención os alumnos e alumnas con N.E.E

1:Totalmente en desacordo:0%

2:En desacordo:6%

3: Indiferente:20%

4: De acordo:**37%**

5: Totalmente de acordo:28%

N.C.: 9%

46.-O alumno ou alumna sae da aula nas materias nas que non pode seguir o ritmo normal da clase

1:Totalmente en desacordo:6%

2:En desacordo:9%

3: Indiferente:13%

4: De acordo:**55%**

5: Totalmente de acordo:11%

N.C.: 6%

47.-Na aula é o titor o que atende os alumnos e alumnas con N.E.E mentres o profesor de apoio atende o resto do alumnado

1:Totalmente en desacordo:**40%**

2:En desacordo:38%

3: Indiferente:13%

4: De acordo:3%

5: Totalmente de acordo:3%

N.C.: 3%

48.-O profesor titor/área planifica con antelación o traballo para por en práctica unha atención á diversidade eficaz e concreta

1:Totalmente en desacordo:3%

2:En desacordo:11%

3: Indiferente:18%

4: De acordo:**51%**

5: Totalmente de acordo:14%

N.C.: 3%

49.-Considero que os alumnos con N.E.E esten unha gran parte do seu horario nas clases ordinarias

1:Totalmente en desacordo:6%

2:En desacordo:17%

3: Indiferente:13%

4: De acordo:**38%**

5: Totalmente de acordo:24%

N.C.: 2%

Familia e outras estruturas:

50.- É importante que a familia se implique nas medidas de atención á diversidade

1:Totalmente en desacordo:2%

2:En desacordo:0%

3: Indiferente:2%

4: De acordo:24%

5: Totalmente de acordo:**72%**

N.C.: 0%

51.-É necesario que as familias teñan coñecemento das medidas de atención á diversidade adoptadas.....

1:Totalmente en desacordo:2%

2:En desacordo:0%

3: Indiferente:2%

4: De acordo:26%

5: Totalmente de acordo:**70%**

N.C.: 0%

52.-As familias colaboran co centro na atención á diversidade

1:Totalmente en desacordo:5%

2:En desacordo:**29%**

3: Indiferente:27%

4: De acordo:24%

5: Totalmente de acordo:10%

N.C.: 5%

53.-Contamos coa colaboración dos servicios sociais cando se precisan

1:Totalmente en desacordo:3%

2:En desacordo:11%

3: Indiferente:25%

4: De acordo:**37%**

5: Totalmente de acordo:21%

N.C.: 3%

54.-Contamos coa colaboración de axudas externas ó centro cando é necesario

1:Totalmente en desacordo:12%

2:En desacordo:21%

3: Indiferente:**31%**

4: De acordo:23%

5: Totalmente de acordo:6%

N.C.: 7%

Innovación e cambio:

55.- A integración do alumnado con Necesidades Educativas Especiais representa un enriquecemento para a vida escolar.

1:Totalmente en desacordo:4%

2:En desacordo:4%

3: Indiferente:11%

4: De acordo:**44%**

5: Totalmente de acordo:37%

N.C.: 0%

56.- A atención á diversidade nos centros incide na mellora da calidade educativa.

1:Totalmente en desacordo:2%

2:En desacordo:12%

3: Indiferente:12%

4: De acordo:34%

5: Totalmente de acordo:**40%**

N.C.: 0%

57.- Os docentes estamos preparados para afrontar los cambios relativos á posta en práctica das medidas de atención á diversidade.

1:Totalmente en desacordo:7%

2:En desacordo:**51%**

3: Indiferente:23%

4: De acordo:11%

5: Totalmente de acordo:4%

N.C.: 4%

58.- Os cambios que se orixinan con respecto á atención ó alumnado con Necesidades Educativas Especiais está creando problemas nas aulas.

1:Totalmente en desacordo:11%

2:En desacordo:23%

3: Indiferente:22%

4: De acordo:**34%**

5: Totalmente de acordo:4%

N.C.: 4%

59.- A atención á diversidade obriga a cambios importantes na práctica pedagóxica do profesorado.

1:Totalmente en desacordo:4%

2:En desacordo:9%

3: Indiferente:12%

4: De acordo:**45%**

5: Totalmente de acordo:30%

N.C.: 0%

60.-O modelo educativo da atención á diversidade do alumnado require un novo perfil docente

1:Totalmente en desacordo:6%

2:En desacordo:15%

3: Indiferente:9%

4: De acordo:**50%**

5: Totalmente de acordo:20%

N.C.: 0%

Conclusiones dos datos obtidos

CONCEPTUAL:

A nivel conceptual concibimos a escola como parte integrante da sociedade; un 98% opina que se deben ter en conta as diferencias , motivacións e intereses dos alumnos e alumnas e que esto, (as súas características individuais) son os principios básicos da programación de tarefas diarias (70%)

Coñecemos as medidas contempladas na L.O.G.S.E. para atender á diversidade do alumnado (79%); estamos de acordo en aplicar esas medidas (Reforzo educativo e Adaptación Curricular, pero encontrámonos con diversidade de opinións á hora de tomar a decisión de realizar un tipo de programa ou outro.

Unha A.C.I. non se debe aplicar cando o alumno acada os obxectivos mínimos aínda que necesite unha atención individualizada por parte do profesor (76%)

En canto ós que exceden os obxectivos de ciclo :

- O 54% cree que non debe contar cunha A.C.I. no seu expediente
- O 32% opina que si debe contar cunha A.C.I. no seu expediente
- Os que non acadan os obxectivos de ciclo :
- O 46% cree que non debe contar cunha A.C.I. no seu expediente
- O 36% opina que si debe contar cunha A.C.I. no seu expediente

REALIDADE EDUCATIVA :

A pesar de coñecer esas medidas de atención á diversidade un 79% considera que lles resulta difícil levalas á práctica e que falla preparación un 85%

Pensan que o importante é que cada alumno progrese dentro das súas posibilidades 95% , polo tanto á hora de combater o fracaso escolar farémolo aplicando o reforzo educativo e elaborando A.C.I.s pero dunha maneira excepcional 80%: A nivel de claustro de profesores non existe unha resposta común ós problemas que suscita este modelo educativo 56% esto trae como consecuencia que a heteroxeneidade nas aulas siga sendo un problema 37%.

COORDINACIÓN E COLABORACIÓN:

- Os titores / profesores de área coordinamos co profesor de apoio as tarefas a realizar 54% .
- Os membros do departamento de orientación realizan as súas funcións e diferentes actuacións en coordinación co equipo de titores e titoras en relación cos departamentos didácticos 56%

- Na elaboración, seguimento e avaliación das ACIs implícanse tódolos profesores e profesoras que dan clase ós alumnos e alumnas, coordinados polo titor e asesorados polo departamento de orientación 51%.
- O claustro de profesores discute as diferentes medidas pedagóxicas e organizativas tendentes a afrontar o principio de atención á diversidade 51%
- Os diferentes equipos docentes adoptarán unha serie de estratexias didácticas e unhas liñas de actuación para atender á diversidade dos alumnos existentes na aula 60%
- Na planificación seguimento e avaliación das medidas de atención á diversidade implícanse tódolos docentes 50%

NIVEL ORGANIZATIVO :

Comezamos por admitir que a atención á diversidade é ou debe ser tarefa de todos, ou sexa un deseño global do centro en canto a que exista una acción conxunta e planificada un 45% opina que si, pero non debemos obviar que neste ítem concreto un 27% inclínase pola resposta intermedia (indiferente) esta afirmación contraponse a que un 41% opine que no seu centro cada un fai o que pode, o que nos fai dudar si realmente nos centros hai unha organización que teña en conta estas cuestións.

Sigue sendo o profesor de apoio o que atende ós alumnos con N.E.E. 49% fóra da aula ordinaria 64%

APOIOS EDUCATIVOS:

Neste apartado comezamos por admitir que os alumnos e alumnas que presentan N.E.E. deben estar gran parte do seu horario na aula ordinaria 62% e nun 65% dos casos planifícase o traballo con antelación, para poñer en práctica unha atención á diversidade eficaz e concreta.

Encontrámonos con 3 modalidades de realizar apoio:

- Fóra da aula:
66% inclínase por esta modalidade
15% móstrase en desacordo
- Dentro da aula ; é o profesor de apoio o que atende ós alumnos con N.E.E.
65% inclínase por esta modalidade
6% móstrase en desacordo
- Dentro del aula ; é o titor ou titora o que atende ós alumnos con N.E.E.
6% inclínase por esta modalidade
78% móstrase en desacordo

INN0VACIÓN E CAMBIO :

Estamos de acordo en que o modelo educativo de atención á diversidade require un novo perfil docente 70% , que ó mesmo tempo este modelo obríganos a cambios importantes na práctica pedagóxica do profesorado 75% , e que non estamos preparados para afrontar eses cambios relativos a súa posta en práctica 58%. Aínda así pensamos que a integración do alumnado con N.E.E. representa un

enriquecemento para a vida escolar 81% e incide na mellora da calidade educativa 74%, pero esta integración crea problemas nas aulas 38%